

Kommittéberättelse 2005

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens skrivelse 2004/05:103 Kommittéberättelse 2005 jämte två motioner som väckts med anledning av denna.

Utskottet, som förutsätter att regeringen arbetar aktivt för att säkerställa en jämn könsfördelning avseende kommittéernas sammansättning, bedömer inte att det är nödvändigt att riksdagen gör något tillkännagivande med anledning av motionerna. Utskottet avstyrker således motionerna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Utskottets överväganden.....	4
Reservationer.....	7
1. Jämn könsfördelning i kommittéerna.....	7
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	8
Skrivelsen.....	8
Följdmotioner.....	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Kommittéberättelse**

Riksdagen lägger skrivelse 2004/05:103 till handlingarna.

2. **Jämn könsfördelning i kommittéerna**

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:K12 och 2004/05:K13 yrkande 1.

Reservation (v, c, mp)

3. **Feministisk kompetens i kommittéerna**

Riksdagen avslår motion 2004/05:K13 yrkande 2.

Stockholm den 5 april 2005

På konstitutionsutskottets vägnar

Göran Lennmarker

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Göran Lennmarker (m), Göran Magnusson (s), Tobias Krantz (fp), Pär Axel Sahlberg (s), Ingvar Svensson (kd), Mats Einarsson (v), Inger Jarl Beck (s), Anders Bengtsson (s), Helena Bargholtz (fp), Kerstin Lundgren (c), Helene Petersson (s), Nils Fredrik Aurelius (m), Billy Gustafsson (s), Gustav Fridolin (mp), Karin Åström (s), Carl-Erik Skårman (m) och Yoomi Renström (s).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

Enligt riksdagsordningens tilläggsbestämmelse 3.6.3 skall regeringen årligen, senast den 1 mars, lämna riksdagen en redogörelse för verksamheten inom de kommittéer som tillsatts på grund av regeringens beslut. Regeringen lämnar i skrivelse 2004/05:103 Kommittéberättelse 2005 en redogörelse för verksamheten inom de kommittéer som tillsatts efter beslut av regeringen. Kommittéberättelsen innehåller uppgifter om kommittéernas sammansättning, adresser, telefonnummer, sak- och personregister samt en redogörelse för arbetet under den tid berättelsen avser. Även uppgifter om kommittéernas kostnader, ålderssammansättning och fördelningen mellan kvinnor och män i kommittéerna redovisas.

Av Kommittéberättelsen 2005 framgår att de totala utgifterna för kommittéerna ökat något under 2004 jämfört med det föregående året. I den tidsserie som redovisas framgår vidare att utgifterna ökade kraftigt mellan åren 2002 och 2003.

Andelen kvinnor respektive män bland kommittéernas ledamöter, inklusive ordförande, uppgick år 2004 till 43 % respektive 57 %. Av totalt 354 ordförande m.m. var 119 kvinnor och 235 män. Sedan föregående år har andelen kvinnliga ordförande minskat med 1 procentenhet. Även andelen kvinnliga ledamöter har minskat med 1 procentenhet.

Enligt 15 § kommittéförordningen skall sådana förslag som har betydelse bl.a. för jämställdheten mellan kvinnor och män anges i kommittéernas betänkanden. Den senaste uppföljningen av hur jämställdhetsperspektivet beaktas genomfördes 1997. Enligt Kommittéberättelsen 2005 pågår för närvarande en ny, mer omfattande utvärdering av hur kravet på beskrivning av jämställdhetskONSEKVENSER uppfylls. Eventuella skärpningar på kravet skall övervägas.

Under motionstiden för Kommittéberättelsen 2005 (skr. 2004/05:103) har 2 motioner avlämnats.

Motioner

I motion 2004/05:K12 menar Mats Einarsson m.fl. (v) att det av Kommittéberättelsen 2005 framgår att det råder en klar manlig dominans på kommittéernas ordförandeposter. Motionärerna pekar på att andelen kvinnliga ordförande har sjunkit med 1 procentenhet mellan 2003 och 2004 från 35 % till 34 %. Under samma tid har även andelen kvinnliga ledamöter sjunkit med 1 procentenhet från 46 % till 45 %. Andelen manliga ledamöter har därmed ökat från 54 % till 55 %.

Att kvinnorepresentationen i kommittéväsendet står i proportion till kvinnornas andel av befolkningen är en viktig demokratifråga, enligt motionärerna. En jämn könsfördelning handlar om kommittéväsendets legitimitet, men också om att öka förutsättningarna för ett bättre och bredare beslutsunderlag i olika samhällsfrågor som bereds av kommittéerna. Enligt motionärerna är det angeläget att regeringen verkar för en jämnare könsfördelning inom kommittéväsendet. Mats Einarsson m.fl. (v) yrkar att riksdagen bör ge regeringen detta till känna.

Gudrun Schyman anför i motion 2004/05:K13 att kommittéväsendet spelar en central roll i beredningen av regeringsärenden. Kommittéer förbereder regeringens åtgärder genom att ta fram och analysera fakta samt presentera förslag. Kommittéerna utgår i sitt arbete från regeringens direktiv, men arbetar utöver dessa helt självständigt. Enligt motionären är det därför inte osannolikt att kommittéernas resultat, som ligger till grund för politiska beslut, påverkas av vem som leder arbetet, vilken sammansättning kommittéerna har och vilken kompetens de personer har som ingår i kommittéerna. Av denna anledning är det viktigt att se på frågan om kommittéernas sammansättning ur ett könsmaktsperspektiv, menar motionären. Enligt motionären visar Kommittéberättelse 2005 att regeringen misslyckats med att nå målet om en jämn könsfördelning i kommittéerna och att utvecklingen t.o.m. gått åt fel håll det senaste året. Andelen kvinnliga ledamöter var år 2004 45 % jämfört med 46 % år 2003. Bland ordförandena var andelen kvinnor endast 34 % år 2004 jämfört med 35 % år 2003. Motionären bedömer att arbetet med en jämn könsrepresentation, som motionären anser är bland de mest konkreta och lättåtgärdade jämställdhetsinsatserna, således har gått bakåt. Regeringen har i olika sammanhang slagit fast att en jämn könsrepresentation föreligger när åtminstone 40 % av en aktuell kategori utgörs av kvinnor eller män. För att åstadkomma ett positivt trendbrott och möjliggöra en ordning med en reell jämn könsfördelning (dvs. 50/50) föreslår motionären att man under en femårsperiod bör fördela ordförandeposterna så att 60 % tillsätts med kvinnor och 40 % med män. Motionären yrkar att riksdagen bör ge regeringen detta till känna (yrkande 1).

När det gäller frågan om integrering av jämställdhetsperspektiv i utredningarna har det enligt motionären skett en försämring i och med de regelförändringar som trädde i kraft 1999. Förändringarna innebar, enligt motionären, att skrivningen om jämställdhet blev svagare och mer undanskynd. Enligt 15 § kommittéförordningen (1998:1474) skall jämställdhetsperspektivet beaktas tillsammans med en rad andra frågeställningar. Motionären menar vidare att regeringens utgångspunkt enligt kommittéhandboken är att alla utredningsförslag skall föregås av konsekvensanalyser ur ett jämställdhetsperspektiv, och att en analys eller utredning är ofullständig om effekten av kön inte har övervägts. Om detta skall realiseras krävs det enligt motionären stora förändringar i regleringarna.

Enligt motionären är i princip alla överens om att det krävs kunskap för att kunna anlägga ett jämställdhetsperspektiv. Därför borde det finnas krav på att det i samtliga statliga utredningar skall finnas en dokumenterad feministisk kompetens. Motionären bedömer att det i dag ofta inte finns någon sådan kompetens alls inom kommittéerna. Jämställdhetsperspektivet blir därför i bästa fall en fråga som bevakas av remissinstanser, vilka ofta är ideella organisationer. Enligt motionären är detta inte rimligt. Motionären föreslår därför att en feministisk kompetens bör säkerställas genom kommittéernas sammansättning och yrkar att riksdagen bör ge regeringen detta till känna (yrkande 2).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att arbetet med att nå en jämn könsfördelning i kommittéerna är mycket viktigt ur såväl demokratisk synpunkt som för möjligheten att ta tillvara både kvinnors och mäns kunskaper och erfarenheter. Utskottet förutsätter att regeringen arbetar aktivt för att säkerställa en jämn könsfördelning avseende kommittéernas sammansättning inklusive ordförandeposterna.

Enligt 15 § kommittéförordningen (1998:1474) skall konsekvenserna av sådana förslag som har betydelse för bl.a. jämställdheten mellan kvinnor och män anges i kommittéernas betänkanden. Inom Regeringskansliet pågår för närvarande en omfattande utvärdering av hur kravet på beskrivningar av jämställdhetskonsekvenser uppfylls i kommittéernas betänkanden. Eventuella skärpningar av kravet skall övervägas. Utskottet ställer sig positivt till att en utvärdering av detta slag genomförs och emotser med intresse utvärderingens resultat.

Utskottet bedömer att det inte är nödvändigt att riksdagen gör något tillkännagivande med anledning av motionerna 2004/05:K12 och 2004/05:K13. Motionernas yrkanden avstyrks således.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Jämn könsfördelning i kommittéerna

av Mats Einarsson (v), Kerstin Lundgren (c) och Gustav Fridolin (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om en jämn könsfördelning i kommittéerna. Därmed bifaller riksdagen motion 2004/05:K12 och avslår motion 2004/05:K13 yrkande 1.

Ställningstagande

Av Kommittéberättelsen 2005 framgår att det råder en klar manlig dominans på kommittéernas ordförandeposter och att både andelen kvinnliga ordförande och ledamöter sjunkit mellan åren 2003 och 2004. Mot den bakgrunden anser vi att det är angeläget att regeringen verkar för en jämnare könsfördelning inom kommittéväsendet. Riksdagen bör ge regeringen detta till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2004/05:103 Kommittéberättelse 2005.

Följdmotioner

2004/05:K12 av Mats Einarsson m.fl. (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om den ojämna könsfördelningen i kommittéerna.

2004/05:K13 av Gudrun Schyman (-):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ändring av könsfördelningen bland kommittéernas ordförandeposter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om säkerställning av feministisk kompetens inom kommittéernas sammansättning.